

ONDERZOEK VOOR CVZ ULTIEME KANS OM WAARDE VERBANDMIDDELEN IN KAART TE BRENGEN

F. van Wijck*

Onderzoekers uit Nijmegen doen in opdracht van het College voor Zorgverzekeringen onderzoek naar de vraag in hoeverre evidence beschikbaar is voor de wondverbandmiddelen die in het veld worden gebruikt. De wondverpleegkundigen worden nadrukkelijk uitgenodigd om hun eigen ervaringen met de onderzoekers te delen. Zorgverzekeraars kijken over de schouder mee, dus het belang is duidelijk.

Henri Post startte afgelopen juni op www.nursing.nl een interessante discussie over hydrocolloïden en schuimverbanden. Zijn stelling is dat hydrocolloïden eigenlijk de voorkeur zouden moeten verdienen, maar dat ze nagenoeg het veld hebben moeten ruimen voor schuimverbanden. “Ik zie zijn bijdrage vooral als een uitnodiging tot het voeren van een discussie”, vindt Alette de Jong, eindredacteur van het WCS Wondenboek. “In het Wondenboek staan bij hydrocolloïden veel namen vermeld van bedrijven die dit product leveren, dus dat het van de markt gedrukt is lijkt me niet waarschijnlijk. Maar dat maakt de bijdrage van Post niet minder interessant, omdat hij de aandacht vestigt op het feit dat zo weinig evidence bestaat voor de wondbehandelingsproducten die hij noemt. Ik heb een search gedaan op Pubmed om te kijken of hydrocolloïden en schuimverbanden met elkaar worden vergeleken, maar die leverde geen enkel resultaat op. Verder onderzoek zou moeten uitwijzen of voor beide producten afzonderlijk wel enige evidence bestaat. “Niet veel”, suggereert Post, “maar ook de weinige evidence die er wel is, kan relevant zijn.”

REFERENTIES

Voor de samenstelling van het WCS Wondenboek hoofdstuk product-informatie vraagt De Jong aan de verbandmiddelenleveranciers om per productsoort onderzoeksgegevens aan te leveren. “Posterpresentaties en dergelijke accepteer ik hiervoor niet”, zegt ze, “het moeten echt artikelen zijn die in vakbladen zijn gepubliceerd. Het aantal referenties dat ik voor het Wondenboek op deze wijze verzameld heb, is dermate groot dat

ik ze onmogelijk allemaal op hun waarde kan beoordelen. Daarvoor zijn ze ook niet bedoeld. De wondverpleegkundige die ze wil lezen, kan op deze manier de artikelen achterhalen.”

Lang niet alle wondbehandelingsproducten in het Wondenboek zijn voorzien van referenties. “Er wordt veel op de markt gebracht, maar niet overall wordt onderzoeksliteratuur bijgeleverd”, zegt De Jong. “Het is dan ook goed dat er nu onderzoek komt om meer duidelijkheid te bieden over wat wel en niet bekend is over de effecten van producten op de wondgenezing.”

WEINIG ZICHT OP WERKINGSMECHANISME

Het onderzoek wordt uitgevoerd door onderzoekers Patricia van Mierlo en Erik de Laat van het UMC St Radboud in Nijmegen, in opdracht van het College voor Zorgverzekeringen (CVZ). “Het is ook belangrijk dat dit gebeurt”, zegt Van Mierlo, “want iedereen roept nu wat anders over verbandmiddelen. Dat komt omdat onderzoek met verbandmiddelen zo moeilijk is vanwege de patiëntgebonden kenmerken waarmee je te maken hebt. In de wel uitgevoerde onderzoeken worden dan ook vaak alleen producten met elkaar vergeleken, maar wordt weinig of niets gezegd over de werkingsmechanismen van de producten zelf.”

Van Mierlo en De Laat starten daarom nu een onderzoek waarin ze langs verschillende lijnen te werk gaan:

- Een veldverkenning om in kaart te brengen wat in de praktijk wordt gebruikt;
- De organisatie en financiering

hiervan;

- De evidence voor deze verbandmiddelen in de literatuur;
- Het in kaart brengen van de (inter)nationale richtlijnen over wondzorg;
- Een kostenvergelijking tussen een paar productgroepen (zalven en crèmes afzonderlijk, in combinatie met een verband of een geïmpregneerd verband).

Van Mierlo: “We willen hier nadrukkelijk het veld bij betrekken. Daarom gaan we ook mensen uitnodigen voor een ronde tafel gesprek. En we gaan een enquête houden onder verpleegkundigen, huisartsen en medisch specialisten om in kaart te brengen wat er speelt op het gebied van wondzorg.”

Voor eigen onderzoek naar de werking van verbandmiddelen is geen ruimte, want het CVZ-onderzoek moet op 1 april 2012 afgerond zijn. “Het is dus een momentopname die we maken”, zegt Van Mierlo. “En hoewel ik niet op de resultaten vooruit kan lopen, verwacht ik vooral veel productvergelijkingen tegen te komen. Ik ben heel benieuwd of we literatuur zullen vinden over onderzoek dat echt over de effecten van verbandmiddelen op de wondgenezing gaat.”

ROL VOOR DE WOND-VERPLEEGKUNDIGE

Wie is verantwoordelijk voor dergelijk onderzoek? “Onderzoek vanuit de industrie is altijd een lastig punt”, zegt Van Mierlo. “Het is de gebruiker die een kritische blik moet hebben over de meerwaarde en de kosten van de verbandmiddelen die tot zijn beschikking staan. Ik doe hierbij dan ook een open uitnodiging aan het

veld om dit gezamenlijk op te pakken en samenwerking te zoeken met laboratoria en medisch microbiologen.”

De Jong is dit met haar eens. “Het zijn de gebruikers zelf die hierin hun rol moeten pakken”, zegt zij. “Zij moeten hun keuze baseren op de beschikbare evidence. Is die er voor een product niet, dan bepaalt best practice ervaring de keuze. Die is bij voorkeur beschreven in literatuur die voor iedereen toegankelijk is. Het WCS Nieuws is hiertoe een geschikt platform. Toch zou het mooi zijn als de evidence de best practice gaat overstijgen, maar dat zie ik nog niet zo snel gebeuren. Onderzoeken zijn omvangrijke trajecten, je hebt daar echt een academische infrastructuur voor nodig.”

Van Mierlo erkent dit: “De grootste groep wondverpleegkundigen is heel praktijkgericht bezig”, zegt ze. “Toch merk ik dat de groep groeit die ook interesse heeft in wetenschap, en die krijgt er ook de ruimte voor om dit te doen. Maar ik ben het ermee eens dat de academische setting hiervoor meer ruimte biedt dan de periferie.”

INPUT GEWENST

In ieder geval is het onontkoombaar onderzoek te doen naar de meerwaarde van verbandmiddelen, erkennen beiden. “Het zal wel moeten”, zegt Van Mierlo. “Met de vergoedingen zal steeds stringenter worden omgegaan, en dat dwingt ons om kritisch zijn. Voor een deel zijn we hier zelfs al te laat mee want in de vergoedings sfeer wordt nu al van alles geschrapt. Het is jammer dat de zorgverzekeraars niet op het CVZ-rapport willen wachten. In ieder geval ben ik al blij dat CVZ het onderzoek door ons, mensen uit het veld, laat doen en dat we er meer mensen uit het veld bij kunnen betrekken. We hopen maar rekenen ook wel op veel input. Tegen welke problemen lopen jullie aan? Wat gebruiken jullie bij welke indicatie? Hoe verhoudt dat zich tot wat het wondprotocol voorschrijft? We willen het allemaal weten. Als we goed in kaart kunnen brengen wat er in het veld gebeurt en wat er aan evidence is, kunnen we verdere verbeteringen doorvoeren. We hebben dan

een kapstok voor vervolgonderzoek. Geld hiervoor zal deels vanuit de overheid moeten komen en deels van de industrie. En die hoeft daar niet bang voor te zijn, want de producten zijn goed, dat weten we heus wel. We moeten ze alleen optimaal gebruiken. Ik vind het in tijden van bezuinigingen terecht kritisch tegen het licht te houden welke producten bij welke indicatie wel en niet voor vergoeding in aanmerking moeten komen. Daarin moeten we zelf de hoofdrol willen spelen. Niet alleen door deel te nemen aan onderzoek trouwens, maar ook door in de praktijk zo goed mogelijk met de beschikbare middelen om te gaan. Een middel dat drie dagen op de wond kan blijven, moet je niet iedere dag willen wisselen met het argument dat je het anders zo vies vindt. Er móeten protocollen komen. We krijgen nú de kans om de waarde van ons werk goed in kaart te brengen. Die moeten we grijpen.” De Jong sluit zich hier volledig bij aan. Ze zegt: “Het verkrijgen van evidence zal in de wondzorg altijd moeilijk blijven, maar je kunt wel je werk zo goed mogelijk onderbouwen met de evidence die er al is. Dat maakt dit onderzoek zo belangrijk, want het biedt de kans om per productgroep in kaart te brengen wat de invloed is op de wondgenezing. In het licht van de eisen die de zorgverzekeraars stellen in hun vergoedingstrategie, hebben we dat hard nodig. En deze kennis zou ook het Wondenboek op een hoger kwaliteitsniveau kunnen brengen.”

*** Frank van Wijck is freelance journalist**